

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTRONINĖS ATPAŽINTIES IR ELEKTRONINIŲ
OPERACIJŲ PATIKIMUMO UŽTIKRINIMO PASLAUGŲ ĮSTATYMO NR. XIII-1120 1,
2, 3, 13, 16, 18 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
4-1, 4-2 STRAIPSNIAIS, V-1, V-2 SKYRIAIS IR ĮSTATYMO PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – Projektas)
IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO
PAPILDYMO 147-1 STRAIPSNIU, 589 STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ (toliau – ANK projektas)
(toliau kartu – Įstatymų projektai)
(TAP-22-555) (21-25783(3))**

Nr.

Vilnius

Įvertinę Įstatymų projektų atitiktį įstatymams ir teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

Dėl Projekto:

1. Siūlome Projekto 1 straipsnį papildyti Elektroninės atpažinties ir elektroninių operacijų patikimumo užtikrinimo paslaugų įstatymo (toliau – keičiamas Įstatymas) 1 straipsnio 3 dalies pakeitimu (vietoj formuluotės „teisės akto, nurodyto“ siūlome rašyti „teisės aktų, nurodytų“, nes Projekto 12 straipsnyje keičiamo Įstatymo priedas pildomas įgyvendinamaisiais Europos Sąjungos teisės aktais (galiojančioje keičiamo Įstatymo redakcijoje nurodytas tik vienas). Atsižvelgiant į tai, kad keičiamo Įstatymo 1 straipsnį sudaro tik 3 dalys, todėl papildžius šio straipsnio 3 dalies pakeitimu – šis straipsnis dėstytinas nauja redakcija (Teisės aktų projektų rengimo rekomendacijų (toliau – Rekomendacijos), patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2013 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1R-298, 141 punktas).

2. Projekto 2 straipsniu keičiamo Įstatymo 2 straipsnio 2 dalį, kurioje nustatyta, kad elektroninės atpažinties atitikties vertinimo įstaiga atitinka šio įstatymo ir *kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos teikėjų priežiūros nustatytus reikalavimus* ir Projekto 4 straipsniu pildomą keičiamo Įstatymo 4¹ straipsnio 2 dalies 2 punkto nuostatą dėl teisės papildomus reikalavimus nustatyti keičiamo įstatymo įgyvendinamajame teisės akte siūlome

įvertinti teisės hierarchijos aspektu ir Konstitucinio Teismo doktrinos kontekste, nes šie reikalavimai yra įstatymo, o ne jo įgyvendinamojo teisės akto reguliavimo dalykas. Be to, šios normos konstruojamos ydingai, nes vienoje jų nustatoma, kad turi atitikti šio įstatymo ir kvalifikuotos elektroninės atpažinties priemonės išdavimo paslaugos teikėjų priežiūros nustatytus reikalavimus, o kitoje nustatoma *teisë* nustatyti šiuos reikalavimus. Pažymėtina, kad viešojo administravimo funkcijos turėtų būti apibrėžiamos aiškiai, atliekamus veiksmus, priimamus teisės aktus siejant ne su subjektyvia viešojo administravimo subjekto valia, o būtent su objektyviomis keičiamame Įstatyme nustatytomis aplinkybėmis, kurių buvimas ar nebuvimas ir apspręstų šio subjekto priimamų teisės aktų būtinumą.

3. Dėl Projekto 3 straipsniu keičiamo Įstatymo 3 straipsnio:

1) Pagal Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalį ministerija steigama formuoti valstybės politiką, taip pat organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą ministrui pavestose valdymo srityse, todėl šio straipsnio 1 dalyje vietoj žodžių „elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką formuoja“ įrašytini žodžiai „formuoja valstybės politiką elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų srityse“ (atitinkamai tikslinant ir kitas šios dalies nuostatas).

2) Šiame straipsnyje siūloma nustatyti, kad elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką formuoja, jos įgyvendinimą organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja Ekonomikos ir inovacijų ministerija (toliau – EIM), o įgyvendinant pakeisto Įstatymo nuostatas elektroninės atpažinties politikos įgyvendinimą bus siūloma nustatyti įstaigai prie Vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD, Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad mazgo administravimas galėtų būti organizuojamas taip, kaip jis vyksta šiuo metu, t. y. IRD galėtų būti paskirtas mazgą administruojančia įstaiga) ir Ryšių reguliavimo tarnybai (toliau – RRT, Įstatymų projektų aiškinamajame rašte nurodyta, kad „RRT galėtų būti paskirta kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų priežiūros įstaiga“). Siūlome dar kartą įvertinti siūlomą teisinį reguliavimą ir Įstatymų projektų aiškinamajame rašte pagrįsti, kaip šiuo siūlomu teisiniu reguliavimu bus užtikrintas Vyriausybės įstatymo 29 straipsnio 1 dalies įgyvendinimas ir EIM organizuos, koordinuos ir kontroliuos elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politikos įgyvendinimą, koordinuos IRD ir RRT veiksmus joms įgyvendinant elektroninės atpažinties ir patikimumo užtikrinimo paslaugų politiką, nes nei IRD, nei RRT nėra jai pavaldžios įstaigos ir šio įstatymo 30 straipsnio 1 dalies nuostata – kad įstaiga prie ministerijos steigama valstybės politikai ministrui pavestose valdymo srityse įgyvendinti ir šios politikos formavimui ir įgyvendinimui aptarnauti. Be to, atsižvelgiant į Elektroninių ryšių įstatymo 6 straipsnio 1 dalį (įstatymo redakcija Nr. XIV-635 (įsigaliosianti 2022 m. gegužės 1 d.) RRT yra elektroninių ryšių veiklą reguliuojanti ir pagal šiame įstatyme nustatytą kompetenciją šio įstatymo nuostatų laikymąsi prižiūrinti ir jas įgyvendinanti *savarankiška valstybės įstaiga*, veikianti nepriklausomai, nešališkai ir

skaidriai pagal šį ir kitus įstatymus bei savo nuostatus ir įtraukta į Lietuvos Respublikos Seimo, Seimo kanceliarijos ir Seimui atskaitingų institucijų, Respublikos Prezidento kanceliarijos ir Respublikos Prezidentui atskaitingų institucijų, Nacionalinės teismų administracijos, teismų, prokuratūros, savivaldybių institucijų ir įstaigų sąrašą pagal grupes, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2018 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. XIII-1896, todėl, manome, kad Vyriausybės paskyrimas (įgaliojimas) RRT įgyvendinti Projektu keičiamame Įstatyme nustatytas funkcijas nedera su nustatytu teisiniu reguliavimu.

Be to, Įgyvendinant Projekto nuostatas turės būti pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 19 d. nutarimas Nr. 1029 „Dėl Lietuvos Respublikos ryšių reguliavimo tarnybos nuostatų patvirtinimo“ ir Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2002 m. rugsėjo 13 d. įsakymas Nr. 439 „Dėl Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“, todėl šiais teisės aktais siūlome papildyti Įstatymų projektą aiškinamojo rašto 12 punktą.

3) Šiame straipsnyje vietoj formuluočių „Vyriausybės paskirta <...> įstaiga“ ar „Vyriausybės paskirtos įstaigos“ siūlome vartoti praktikoje vartojamą formulotę „Vyriausybės įgaliota institucija“.

4. Projekto 4 straipsnyje pildomo Įstatymo 4¹ straipsnio:

1) 2 dalies 1 ir 12 punktų nuostatos viena kitą dubliuoja, todėl siūlome atsisakyti perteklinių nuostatų (Rekomendacijų 6 punktas), taip pat pagal susiklosčiusią praktiką paprastai straipsnio paskutinėje struktūrinėje dalyje nustatoma, kad atlieka ir kitas šiame įstatyme ar kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas;

2) pažymėtina, kad viešojo administravimo funkcijos turėtų būti apibrėžiamos aiškiai, funkcijos būtų dėstomos kaip konkreti priskirta veikla, pvz., šio straipsnio 2 dalies 9 punkte nustatytas nurodytų planų vertinimas (nenustatyta, ką atlikus tokį vertinimą daroma), 2 dalies 7 ir 8 punktuose nustačius nurodytų teisės aktų rengimą, turėtų būti nustatyta ir kas juos tvirtins ir kita.

5. Projekto 5 straipsnyje pildomo Įstatymo 4² straipsnyje pavedamos teisės aktų nustatymo funkcijos turėtų būti detalizuotos Įstatymų projektų aiškinamajam rašte įvertinant, kaip jos dera su Vyriausybės įstatymo 30 straipsnyje nustatytais tikslais, kuriems steigiamos įstaigos prie ministerijos. Taip pat Projekto 5 straipsniu pildomame 4² straipsnio 2 dalies 6 punkte nustačius, kad atitinkamus teisės aktus rengs mazgo operatorius, lieka neaišku, kas juos tvirtins. Siūlome tikslinti.

6. Siekiant teisinio aiškumo siūlome Projekto 6 straipsniu keičiamo Įstatymo 12 straipsnio 1 dalies 3 ir 4 punktuose nurodyti, *kokiam* terminui sustabdomas kvalifikuotas sertifikato galiojimas.

7. Siūlome Įstatymų projektų aiškinamajame rašte pagrįsti Projekto 9 straipsniu keičiamo Įstatymo 18 straipsnyje keičiamą teisinį reguliavimą dėl įėjimo į juridinių asmenų naudojamas patalpas ir kitų analogiškų nuostatų Projekto 11 straipsnyje, nes aiškinamas tik siūlomas teisinis

reguliavimas dėl įėjimo į fizinių asmenų priklausančias patalpas, todėl neįmanoma įvertinti siūlomo teisinio reguliavimo pagrįstumo. Taip pat Projekto derinimo pažymoje pateikti nepakankami argumentai, kodėl neatsižvelgta į Teisėjų tarybos 2022 m. sausio 5 d. rašto Nr. 36P-1-(7.1.10) pastabą (nepagrindžiantys siūlomą teisinį reguliavimą), nurodyta, kad vadovaujamasi teisėkūros nuoseklumo principu ir nurodyti su Projekte siūlomu teisiniu reguliavimu nesusiję pavyzdžiai, t. y. 2016 m. priimtos Statybos įstatymo 49 straipsnio 7 dalies nuostatos ir 2021 m. – Kibernetinio saugumo įstatymo 18 straipsnio 3 dalies nuostatos. Atkreiptinas dėmesys, kad kitoks nei siūloma Projekte teisinis reguliavimas dėl teismo leidimų išdavimo (ne tik fiziniams, bet ir juridiniams asmenims) nustatytas 2021 m. nauja redakcija išdėstyta Elektroninių ryšių įstatyme, kuris reguliuoja susijusius visuomeninius santykius. Atsižvelgiant į tai, RRT įgalioti pareigūnai norėdami įeiti į asmenų patalpas vienaip turės elgtis pagal Elektroninių ryšių įstatymo nuostatas (reikalingas Vilniaus apygardos teismo išduotas leidimas tiek įeinant į fizinių, tiek į juridinių asmenų patalpas) ir visai kitaip pagal keičiamo Įstatymo nuostatas (įeiti į juridinio asmens naudojamas patalpas nereikės jokio teismo leidimo, o į fiziniam asmeniui priklausančias patalpas – pateikus teismo nutartį dėl leidimo įeiti į šias patalpas). Atsižvelgdami į tai, siūlome tikslinti Projekto 9, 11 straipsniuose siūlomą teisinį reguliavimą dėl įėjimo į fizinių ir juridinių asmenų patalpas ir (ar) pagrįsti siūlomą teisinį reguliavimą Įstatymų projektų aiškinamajame rašte.

8. Atsižvelgdami į Projekto 11 straipsniu pildomoje keičiamo Įstatymo 18⁵ straipsnio 1 dalyje teikiamą nuorodą į Reglamentą (ES) 2016/679 (Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą), siūlome analogiška nuostata papildyti keičiamo Įstatymo 17 straipsnio 1 dalį.

9. Projekto 13 straipsnyje nustatyta, kad keičiamas Įstatymas įsigalios 2022 m. rugsėjo 1 d., t. y. ir nuostatos dėl Vyriausybės paskiriamų įstaigų (dėl šių nuostatų nedaromos išimtys), todėl tik nuo šios datos šios paskirtos įstaigos galės priimti reikalingus teisės aktus, todėl negalės būti laiku įgyvendinta Projekto 13 straipsnio 2 dalis. Taip pat atsižvelgiant į Projekto 13 straipsnio 2 dalies nuostatą, siūlome šio straipsnio pavadinimą papildyti žodžiais „ir įgyvendinimas“.

Taip pat siūlome įvertinti, ar šio straipsnio nereikia papildyti pereinamojo pobūdžio nuostatomis dėl kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugų teikėjų statuso, ar po keičiamo Įstatymo įsigaliojimo tam tikri kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugų teikėjai bus automatiškai laikomi kvalifikuotais patikimumo užtikrinimo paslaugų teikėjais ar reikia pateikti atitinkamus dokumentus ir pan.

10. Projektą siūlome tikslinti teisės technikos ir kitais redakciniais aspektu. Projekto 3, 4, 6-8, 10 straipsniais keičiamo Įstatymo atitinkamų straipsnių pavadinimai dėstyti pagal Rekomendacijų 37.3 papunkčio nuostatas; Projektas tikslinta pagal Rekomendacijų 117 punktą; siekiant išvengti skirtingos interpretacijos siūlome suvienodinti vartojama sąvokas, kai turimi omenyje tie patys institutai (pvz., „elektroniniai atpažinčiai skirtos priemonės“ ir „elektroninės

atpažinties priemonės“ (siūlome vartoti Reglamente (ES) Nr. 910/2014 apibrėžtą sąvoką „elektroninės atpažinties priemonė“); Projekte siūlome vartoti oficialų „Lietuvos Respublikos“ pavadinimą (pvz., Projekto 4, 5, 10 straipsniai); Administracinių nusižengimų kodekso pavadinimą siūlome rašyti be žodžių „Lietuvos Respublikos“ (pilnas pavadinimas įrašytas Įstatymo 4 straipsnio 2 dalies 8 punkte, o Įstatymo 19 straipsnyje kartojamas šis pavadinimas be žodžių „Lietuvos Respublikos“; Projekto 6 straipsniu keičiamo Įstatymo 12 straipsnio 4 dalyje tikslintina nuoroda į šio straipsnio 1 dalį (dėstyti kaip 12 straipsnio 6 dalyje); Projekto 10 straipsniu pildomoje keičiamo Įstatymo 18¹ straipsnio 1 dalyje siūlome tikslinti duodamą nuorodą į Įgyvendinimo reglamento (ES) 2015/1502 priedą, kadangi šio reglamento 1 straipsnyje nuorodose į šio reglamento priedą nurodyti ne papunkčiai, o skirsniai ir tai, kad duodama nuoroda į visą 2 skirsnį, vietoj skaičių ir žodžio „2.1-2.4 papunkčiuose“ siūlome rašyti „2 skirsnyje“; Projekto 10 straipsniu pildomoje keičiamo Įstatymo 18² straipsnio 2 dalyje po žodžio „Kitose“ siūlome įrašyti žodžius „Europos Sąjungos“; pildomame keičiamo Įstatymo 18³ straipsnyje nustatyta tik viena kvalifikuotos elektroninės atpažinties paslaugos teikėjų teisė, nors pavadinime įvardyta, kad straipsnyje nustatytos šių teikėjų teisės ir kt.

Dėl ANK projekto:

11. Tikslintinas ANK projekto 2 straipsniu keičiamo Administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) 589 straipsnio 24 punktas įvertinant šio punkto pakeitimus, atliktus Administracinių nusižengimų kodekso 589 straipsnio ir priedo pakeitimo ir Kodekso papildymo 476-1 straipsniu įstatymu Nr. XIV-636.

12. Atsižvelgiant į Nuorodą į Europos Sąjungos teisės aktus teikimo teisės aktuose reikalavimų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2020 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 1R-72, 12 punktą ANK projekto 3 straipsnyje keičiamo ANK priedo pakeitimas turėtų būti pildomas ne 96¹ ir 96², o atitinkamai 92¹ ir 92² punktais.

13. Įstatymų projektų aiškinamąjį raštą taip pat siūlome tikslinti ir šiais aspektais:

1) Atsižvelgiant į tai, kad Projekte nėra numatytos (jas paskirs (įgalios) Vyriausybė) už nurodytos politikos įgyvendinimą atsakingos institucijos, siūlome šiuo aspektu tikslinti Įstatymų projektų aiškinamąjį raštą.

2) Nepateikta informacija dėl administracinės naštos įvertinimo, nes nustatomi tam tikri įpareigojimai Projekto 10 straipsniu pildomo Įstatymo 18³ straipsnio 4 dalyje ir kitose nuostatose.

Aida Gritienė, tel. +37070663839, el. p. aida.gritiene@lrv.lt